

roodbruine, soms glinsterende puntjes goud in het hoornvliesstroma en in het bindvlies. Ze zijn met de spleetlamp duidelijk waarneembaar. Het verschijnen is afhankelijk van de toegediende hoeveelheid goud. Als deze hoeveelheid minder is dan 500 mg vindt men ze zelden, boven de 1500 mg altijd. Ze hinderen niet, verdwijnen na de kuur spontaan en vormen geen indicatie voor het onderbreken van de kuur. Zeldzamer zijn oppervlakkige ontstekingen in het hoornvlies, al of niet gepaard met ulceraties. Deze kunnen met littekenvorming genezen, bedreigen dus de gezichtsscherpte en dwingen tot onderbreking der kuur. Ze kunnen reeds in het begin van de kuur ontstaan. Kennelijk zijn ze toxisch van aard, maar welk deel van het metabolisme in de war wordt gebracht, is niet bekend. RODENHÄUSER en BEHREND (1969) beschrijven een patiënt bij wie tot tweemaal toe zulk een ontsteking ontstond eer men op de gedachte kwam dat er verband zou kunnen bestaan met de goudkuur. Men zij dus gewaarschuwd.

Literatuur: RODENHÄUSER, J. H. en T. BEHREND (1969) *Dtsch. med. Wschr.* **46**, 2389.

M. C. COLENBRANDER

Diversen

Behandeling van idiopathische hemosiderose van de longen met immunosuppressiva. — Idiopathische hemosiderose van de longen is een nog niet goed verklaarde ziekte, die vooral op de kinderleeftijd voorkomt. De patiënten hebben recidiverende „bronchopneumonieën” met koortspieken en hepatosplenomegalie. Zij worden in toenemende mate kortademig, hebben vaak een luid systolisch geruis aan het hart en een ijzergebrecanemie, terwijl de levensduur van de erythrocyten verkort is, zonder dat er andere tekenen zijn van verhoogde bloedafbraak. Het beenmerg is actief; er is een reticulocytose. In het roodbruine sputum vindt men vele, met hemosiderine beladen alveolaire cellen als gevolg van intra-alveolaire bloedinkjes, die de bijzondere anemie verklaren. Vele patiënten overlijden binnen enige jaren.

SCHUBERT c.s. (1969) beschreef een 27-jarige man, die vermoedelijk reeds als kind aan idiopathische hemosiderose van de longen was gaan lijden, hoewel aanvankelijk aan longcomplicaties van een hartgebrek werd gedacht. Als enige afwijking werd bij hartcatheterisatie een verhoogde druk in de longslagader gevonden van 87/45 mm kwik. Het hemoglobinegehalte van het bloed bedroeg 5,3 g/100 ml; er waren 11,5% reticulocytos en het serum-ijzergehalte bedroeg 41 microgram per 100 ml. Na bevestiging van de diagnose door sputumonderzoek werd patiënt behandeld met een immunosuppressieve therapie, bestaande uit prednison en 6-mercaptopurine op verschillende dagen van de week. Gedurende de hieropvolgende 21 maanden trad er een opvallende verbetering in: patiënt hoestte niet meer; de anemie en hepatosplenomegalie verdwenen; de arbeidsprestaties werden weer normaal. Ook de afwijkingen op de röntgenfoto gingen duidelijk terug.

Deze waarnemingen zijn van belang omdat ze een aanwijzing geven voor de veronderstelling dat aan idiopathische hemosiderose van de longen een immuunreactie ten grondslag kan liggen, terwijl er bovendien uit blijkt dat het proces nog in belangrijke mate reversibel kan zijn, ook wanneer het reeds jarenlang bestaat.

Literatuur: SCHUBERT, J. C. F., H. SCHUBERT en O. NEU (1969) Erfolgreiche immunosuppressive Behandlung eines Kranken mit essentieller Lungenhämosiderose. *Dtsch. med. Wschr.* **36**, 1813.

F. K.

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

OOGAFWIJKINGEN DOOR GENEESMIDDELEN- GEBRUIK

Door de afdeling research van CIBA is recentelijk uitvoerig onderzoek verricht betreffende de evt. toxicologie der gehalogeneerde oxychinolines naar aanleiding van enkele alarmerende berichten van neurologische en oftalmologische complicaties. De conclusie van onze deskundigen is, dat men de indruk krijgt dat een jarenlange behandeling met zeer hoge dosis (dus hoger dan de gebruikelijke aangeraden hoeveelheid!) zou kunnen leiden tot neuro-oftalmologische veranderingen. Zoals bij alle zelden voorkomende nevenwerkingen echter is het bijna onmogelijk de vraag naar causaliteit afdoende te beantwoorden. Dit temeer omdat de in de kliniek waargenomen neuro-oftalmologische afwijkingen tot dusverre in het dierexperiment niet konden worden gereproduceerd.

Wij menen daarom te mogen concluderen dat eventuele neuro-oftalmologische complicaties door een behandeling met deze stoffen in elk geval tot de grote zeldzaamheden behoren en alleen optreden na langdurige behandeling met hoge dosis. Veiligheidshalve is daarom een dergelijke wijze van behandeling te ontraden. Bij het normale doseringsschema en een behandelingsduur van niet langer dan 4 weken zien wij geen risico's.

Literatuur: HENKES, H. E. (1970) *Ned. T. Geneesk.* **114**, 1140.

Arnhem, 29 juli 1970

CIBA N.V.
P. A. HERSBERGER
J. WINDSMA

NUTTIG GEBRUIK VAN ARTSENMONSTERS

Onder deze titel staat in de rubriek „Berichten” (1970) vermeld, dat een algemeen practicus in Londen zijn artsenmonsters doorzendt naar de ontwikkelingslanden.

De Memisa te Rotterdam doet dit reeds 30 jaar. Het materiaal, dat met grote dozen uit allerlei plaatsen in Nederland bij Memisa binnenkomt, wordt door 12 apothekers-assistenten, onder supervisie van een apotheker, gesorteerd en verzonden naar die gebieden, waar ze goed gebruikt kunnen worden. Artsen geven hierover de nodige aanwijzingen. Het is mogelijk dat Simavi hetzelfde doet.

Literatuur: Berichten (1970) *Ned. T. Geneesk.* **114**, 1226.

Rotterdam, 4 augustus 1970

P. A. Vos

ABSORBEREN OF RESORBEREN

Naar aanleiding van de opmerkingen van H. J. KLEIN OBBINK (1970) zou ik het volgende in overweging willen geven.

Iedereen heeft het volste recht, in een verhandeling bepaalde termen te gebruiken, maar hij zal dan wel, om te worden begrepen, moeten beginnen met het definiëren van de te bezigen termen. Dat heeft SPINOZA ook gedaan. Toch wil dat niet zeggen dat zulke termen door de spraakmakende gemeente zullen worden overgenomen. De huidige lezer verstaat dan ook onder „substantie” heel wat anders dan SPINOZA.

De woorden waarvan men zich in een taal bedient — en dat geldt ook voor wetenschappelijke termen — ontlenen

lang niet altijd hun betekenis aan de in een vreemde taal gebruikte woorden waarvan ze zijn afgeleid. Men mag dit betreuren, maar het zou onpraktisch zijn, hierop invloed te willen uitoefenen, zeker indien het woord reeds is ingeburgerd. Zo is de situatie met het woord resorptie. Zo is het ook met het woord respiratie; iedereen vat dit op als ademhaling en niet als opnieuw blazen. En als ik collega KLEIN OBBINK hogelijk respecteer, zal hij dit vermoedelijk opvatten in de zin dat ik mijn waardering uitspraak, en niet dat ik hem re (opnieuw) specteer (bekijk).

Gelukkig zijn in alle talen de woorden en hun betekenissen in woordenboeken geregistreerd. Voor het Nederlands geldt Van Dale als een richtlijn. In mijn uitgave staat bij „absorptie”: „inzuiging, opslorping”, en als voorbeeld wordt gegeven: „a. van een straling = vermindering in intensiteit bij de doorgang door materie”. Bij „absorberen” lees ik: „1. opslorpen (inz. door haarvaten); - 2. (fig.) geheel bezighouden”.

Bij „resorptie” vermeldt Van Dale: „opslorping”, en bij „resorberen”: „opslorpen; (vocht) opnemen”.

Voor medisch gebruik zou ik PINKHOF (1963) willen citeren: „Absorptie, het opzuigen van gassen door vloeibare of vaste lichamen, het vasthouden van luchttrillingen (van bepaalde golflengte door gekleurde lichamen), het opnemen van vloeistoffen of gassen in de weefsels”. En voorts: „Resorptie, het resorberen”. Tenslotte: „Resorberen, het opnemen van vloeibare bestanddelen in de vochtmassa van het lichaam”.

Voor de opneming van vloeistof uit het darmlumen door de darmwand moet ik concluderen dat „resorptie” de aangewezen term is.

Literatuur: KLEIN OBBINK, H. J. (1970) *Ned. T. Geneesk.* 114, 1351.

Amstelveen, augustus 1970

M. M. HILFMAN

BERICHTEN

BUITENLAND

Wereldberichten

Klassificatie van malnutritie. — Met het toenemend aantal onderzoeken op het terrein van de pathologische fysiologie van malnutritie wordt het steeds belangrijker dat men gebruik maakt van termen die een algemeen aanvaarde betekenis hebben, aldus een editorial in het *Lancet* (8 aug. bl. 302). Er zijn twee termen die reeds ingang hebben gevonden: kwashiorkor en marasmus. Onder kwashiorkor verstaat men in het algemeen de lichaamstoestand bij kinderen die wel voldoende calorieën, maar onvoldoende eiwit krijgen; marasmus wordt gebruikt voor de toestand die het gevolg is van tekort aan zowel calorieën als eiwit. Vorig jaar heeft een door de Wellcome Trust ingestelde internationale „working party” na onderzoeken in Uganda, Zuid-Afrika, Mexico, Centraal- en Midden-Amerika en Jamaica een classificatie voorgesteld, uitsluitend gebaseerd op het lichaamsgewicht en het al of niet voorkomen van oedeem. De term „marasmus” moet thans worden gebruikt voor kinderen met een lichaamsgewicht lager dan 60 pct van de norm, bij afwezigheid van oedeem; „marasmic kwashiorkor” voor kinderen met minder dan 60 pct van het normale lichaamsgewicht plus oedeem; „kwashiorkor” voor kinderen met oedeem en 60-80 pct van het normale lichaamsgewicht, en tenslotte simpel „ondergewicht” voor kinderen met 60-80 pct van het normale gewicht zonder oedeem.

Groot-Brittannië

Varices. — In Engeland en Wales laten jaarlijks meer dan 40.000 patiënten zich wegens varices opereren. HOLMES (*Practitioner* 1970 bl. 549) heeft een onderzoek ingesteld om na te gaan waarom sommigen zich wel, anderen zich niet laten opereren. Het bleek hem dat slechts enkelen gedreven worden door complicaties zoals dermatitis, thrombophlebitis, ulcera en bloedingen. De meesten hebben slechts vage klachten: pijnlijkheid, krampen, gevoel van zwaarte. Bij de meesten bestaan de spataderen al jaren voordat zij een arts raadplegen en vele anderen gaan in het geheel niet naar de arts. Volgens HOLMES komt de patiënt(e) omdat hij (zij) tijdelijk de behoefte heeft ziek te zijn. Hij ging bij 24 opeenvolgende patiënten met varices alle mogelijke factoren na, en vergeleek die met 31 achtereenvolgende patiënten met inguinale of femorale hernia. Van de 24 met varices maakten 4 een ernstige emotionele crisis door (tegen slechts 2 van de 31 herniapatiënten), 10 hadden een matig ernstige emotionele stoornis (tegen 1 van de controlegroep). De meeste varixpatiënten hadden een emotionele aanleg, die bij geen van de hernia-patiënten aanwezig was. HOLMES vindt bij analyse dat sommige varix-patiënten de operatie zoeken om hun wonden te kunnen demonstreren en medelijden te wekken; voor anderen heeft het zoeken van medische hulp de betekenis van „een kreet om hulp” of van een boetedoening. Tenslotte bestaat de mogelijkheid dat enkelen op zoek zijn naar een nieuwe persoonlijkheid en dat zij een geringe handicap opblazen tot een belangrijk gebrek.

Israël

Familiale dysautonomie. — Een ingezonden mededeling in het *Lancet* (8 aug. bl. 315) van YAACOC ROTEM maakt melding van de genetische afwijking „familiale dysautonomie”, een aandoening die hij kenmerkt als de „most Jewish of all diseases”, omdat ze niet alleen specifiek bij joden voorkomt, maar bovendien beperkt is tot een zeer kleine groep joden, allen afkomstig uit Oost-Europa. Er zijn thans 34 gevallen bekend, die patiënten tussen de 7 maanden en 24 jaar treffen. Bij de Sefardische joden, die 50 pct van de Israëliëse bevolking uitmaken, is er tot dusverre niet één geval gevonden. De beperking tot de groep uit Oost-Europa afkomstige (Asjkenasische) joden roept de veronderstelling op, dat zich een gen-mutatie in Centraal- en Oost-Europa heeft voorgedaan na de verdrijving van de joden uit Spanje in 1492.

Rusland

Roza heeft gespiekt. — In de laatste jaren is er sprake geweest van een fenomeen, een vrouw uit de Oeral, ROZA KULESHOVA, die beweerde dat zij met de huid kleuren kon waarnemen en met de vingers al tastend gewoon drukschrift kon lezen. De vrouw geeft vaak openbare voorstellingen, en weet het publiek te imponeren door geblinddoekt kleuren te herkennen en met de vingertoppen te lezen. Er hebben al vele seances van wetenschappelijke onderzoekers met haar plaatsgevonden, maar men kwam niet tot vaststaande conclusies. Kort geleden heeft een groep onderzoekers opnieuw nagegaan hoe het zat met de beweerde vermogens van ROZA. Het liep uit op een teleurstelling voor degenen die op een bevestiging hadden gehoopt. Alleen wanneer de ogen van de vrouw werden afgedekt met de zwarte doek die zij in openbare vertoningen gebruikte, kwamen er goede antwoorden. Zoals *Nature* (8 aug. bl. 543) na een uitvoerige beschrijving van de experimenten resumeert: „The conclusion is therefore that, in plain language, KULESHOVA has been caught peeping”.